

1 KONINGEN

19-20

Elia's ontmoeting met God en de roeping van Elisa, gevolgd door Achabs strijd tegen Syrië.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/1-koningen/19-20

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Elia en de weduwe van Sidon	4 min	4
2	De overwinning op Baäl en de terugkeer van regen	4 min	6
3	Izebel bedreigt Elia	2 min	8
4	Elia's moedeloosheid en de reis naar Horeb	3 min	9
5	Elia zoekt God op de berg Horeb	3 min	11
6	God gaat voorbij aan Elia en Mozes	3 min	13
7	God spreekt met een zachte, stille stem	2 min	15
8	Een nieuwe opdracht en zeventuizend getrouwen	3 min	16
9	Drie aanvalsgolven tegen de Baälaanbidding	3 min	18
10	Elisa wordt geroepen als opvolger van Elia	3 min	19
11	Jezus volgen zonder achterom te kijken	3 min	21
12	Van Mozes en Elia naar Jezus	3 min	22
13	Elisa als voorafbeelding van Christus	3 min	24
14	Benhadad belegert Samaria en stelt eisen	2 min	26

15	Achab weigert en trotseert Benhadad	3 min	27
16	God belooft Achab de overwinning	2 min	30
17	Een klein leger verslaat de Syrische overmacht	4 min	31
18	Syrië wil opnieuw strijden in de vlakke	2 min	33
19	De HEERE geeft Israël de zege bij Afek	3 min	36
20	Achab spaart Benhadad en sluit een verdrag	3 min	37
21	Een profeet laat zich verwonden en vermomt zich	2 min	39
22	De vermomde profeet laat Achab zichzelf oordelen	2 min	41
23	Achabs schuld aan het vrijlaten van Benhadad	2 min	42
	Om verder te lezen		43

1

Elia en de weduwe van Sidon

Nu komen we bij 1 Koningen hoofdstuk 19, en we gaan verder met ons verhaal over de profeet Elia. Er was een droogte van drieënhalf jaar. Die werd aan het begin door Elia aangekondigd en eindigde door de gebeden van Elia.

Ondertussen moest Elia zich schuilhouden, omdat de goddeloze koning Achab naar hem op zoek was. Een deel van die tijd hield hij zich schuil bij een beek, waarschijnlijk tussen de struiken, terwijl God raven dag aan dag voedsel naar hem liet brengen.

Toen die beek opdroogde en geen water meer kon leveren, moest hij ergens anders heen. God droeg hem op naar het gebied van Sidon te gaan. Dat was het gebied waar Izebel vandaan kwam, ogenschijnlijk de meest ongastvrije plek voor iemand met zijn overtuigingen en in zijn positie. Maar misschien bleek het wel de veiligste plek te zijn. Achab stuurde namelijk die drieënhalf jaar lang overal groepen op uit om Elia te zoeken. Hij eiste van verschillende landen dat ze zouden melden of ze hem hadden gezien of hem onderdak boden. Misschien was Sidon de enige plek waar hij geen groepen naartoe stuurde om hem te zoeken. Hij nam dan gewoon aan: 'Daar zou hij beslist niet naartoe gaan. Dat zou de gevaarlijkste plek zijn om heen te gaan.' Als Achab zo redeneerde, dan redeneerde God dat naar Sidon gaan voor Elia het veiligst was.

Dus bleef hij daar bij een weduwe die zelf alleen in leven bleef dankzij haar gastvrijheid tegenover de profeet. Ze was een weduwe zoals vele anderen die in de hongersnood zouden zijn omgekomen. Ze had nog maar haar allerlaatste beetje brood over om voor haar zoon en zichzelf klaar te maken. Daarna verwachtten ze eenvoudigweg te verhongeren, omdat er nergens meer voedsel was. Doordat Elia bij haar kwam, kon ze gedurende de hele hongersnood eten en in leven blijven. Haar zoon stierf in die tijd kennelijk wel aan een ziekte, maar Elia wekte hem op uit de dood. Het was dus alles bij elkaar een enorme zegen voor haar dat ze de profeet in huis nam.

Bij hun eerste ontmoeting vroeg Elia haar om brood, en ze had niets over. Hij zei eenvoudigweg:

Maar Elia zei tegen haar: Wees niet bevreesd! Ga, doe overeenkomstig uw woord, maar maak er eerst voor mij een kleine koek van en breng die bij mij. Maak daarna voor u en voor uw zoon iets klaar.

1 KONINGEN 17:13

Dat was duidelijk een beproeving van haar geloof. Ze had kunnen zeggen: ‘Nou, ga je eigen brood maar zoeken. We hebben zo al te weinig.’ Maar hij zei:

Want zo zegt de HEERE, de God van Israël: Het meel in de pot zal niet opraken en in de kruik zal het aan olie niet ontbreken tot op de dag dat de HEERE regen op de aardbodem geven zal.

1 KONINGEN 17:14

Natuurlijk wist ze niet of dat waar was of niet, maar ze stelde haar geloof in die belofte. Ze stond als het ware haar eerstelingen af aan God, aan de man van God, en God hield haar inderdaad in leven.

Ze was een heidense vrouw. Daarom is haar ervaring met Elia een van de vele Bijbelse verhalen die laten zien dat God geen racist is. God geeft niet meer om een Jood dan om een heiden. Waar Hij naar zoekt, is iemand die geloof heeft. Jezus wees daarop in de synagoge van Nazareth, toen Hij daar predikte in Lukas hoofdstuk 4. Hij wees erop dat de mensen van Nazareth niet zoveel wonderen zouden zien als mensen buiten Nazareth. De eenvoudige reden daarvoor was dat een profeet onder zijn eigen verwanten, in zijn eigen land, niet zo goed wordt ontvangen. Ze hadden niet zoveel geloof in Hem als buitenstaanders. Zo zei Hij ook dat het Elia op die manier was vergaan. Er waren blijkbaar geen weduwen in Israël die hem in huis wilden nemen. Geloof was in die dagen niet algemeen in Israël. Daarom had een weduwe die geloof had en die een buitenlandse was, daadwerkelijk baat bij de wonderbaarlijke voorziening.

2

De overwinning op Baäl en de terugkeer van regen

Na drieënhalf jaar zei God tegen Elia dat het tijd was om de regen terug te laten komen. Dus ging hij op weg en stelde allereerst een krachtmeting met de profeten van Baäl voor. Ze waren duidelijk niet in staat geweest regen te brengen. Nu zouden ze laten zien dat ze evenmin in staat waren vuur uit de hemel te laten komen. Ze kregen helemaal geen antwoord uit de hemel, omdat hun god er niet was. Elia liet dat zien door twee altaren te maken. Hij liet hen er één maken, en hij maakte er één. Zij riepen hun god aan, die niet verscheen, en hij riep de HEERE aan, Die wel verscheen. Er kwam vuur uit de hemel neer. Het verteerde het offer op het altaar, en ook de stenen van het altaar en al het water dat over het altaar was uitgegoten en zich in een geul eromheen had verzameld.

Dit overtuigde het volk er kortstondig van dat de HEERE de ware God was en Baäl niet. Dankzij de steun die Elia onder het volk genoot, kon hij de profeten van Baäl terechtstellen. Dat had het begin moeten zijn van een mooie opwekking in Israël. Maar de heersers van Israël waren nog steeds goddeloos. Achab en Izebel lieten zich hierdoor niet raken. Zoals we aan het begin van hoofdstuk 19 zullen zien, zet Izebel een prijs op het hoofd van Elia. Ze is boos, omdat ze zelf een priesteres van Baäl is en hij nu verantwoordelijk is geweest voor de dood van 450 profeten van Baäl. Wat er gebeurd is, maakt geen indruk op haar. Het maakt haar alleen maar woedend, en ze heeft zichzelf tot Elia's doodsvijand gemaakt, een vijand die hem naar het leven staat.

In het laatste gedeelte dat we van hoofdstuk 18 lazen, kwam de regen. De droogte eindigde. Elia kondigde dit aan Achab aan, en hij zei:

Daarna zei Elia tegen Achab: Ga op weg, eet en drink, want er is een gedruis van een overvloedige regen.

1 KONINGEN 18:41

Er gaat regen komen. En Elia ging de berg Karmel op en bad zeven keer. Hij stuurde zijn knecht eropuit om te kijken of er enig teken was dat er wolken ontstonden. Aanvankelijk was er niets. Maar na de zevende keer meldde hij:

En het gebeurde bij de zevende maal dat hij zei: Zie, een kleine wolk, als de hand van een man, opkomend uit de zee. En hij zei: Ga tegen Achab zeggen: Span in, daal af en laat de regen u niet ophouden.

1 KONINGEN 18:44

En Elia zei:

Dat is het. Dat is wat je nodig hebt. Ga tegen Achab zeggen dat hij in zijn wagen moet stappen en naar huis moet gaan, naar Jizreël, want anders wordt hij overvallen door de stortregen.

En inderdaad, binnen heel korte tijd was de hele hemel zwart van de wolken en stortte de regen met bakken op hen neer. En Achab reed met zijn wagen terug naar Jizreël, maar Elia rende er te voet heen en kwam daar zelfs eerder aan dan hij. Ik opperde dat dit misschien nog een van die bovennatuurlijke dingen is. Het was tenslotte een tocht van ongeveer veertig kilometer. Als een man veertig kilometer hardloopt, is dat een hele prestatie. Dat is een marathon. Dat hij er dan ook nog sneller aankwam dan de wagen, zou eveneens bovennatuurlijk lijken. Tenzij we moeten aannemen dat de wagens vast kwamen te zitten in de modder en daardoor langzamer gingen dan iemand die hardliep.

Hoe dan ook, zowel Achab als Elia kwam in Jizreël aan. Waarom Elia daarheen ging, wordt ons niet verteld, want hij was er nog maar net of hij ontdekte dat zijn leven gevaar liep en ging ergens anders heen. Het lijkt niet alsof het voor hem nodig was om naar Jizreël te gaan, en daar was Izebel.

3

Izebel bedreigt Elia

Er staat in hoofdstuk 19, vers 1:

Achab vertelde Izebel alles wat Elia had gedaan, en hoe hij allen, te weten al de profeten, met het zwaard had gedood. Toen stuurde Izebel een bode naar Elia om te zeggen: De goden mogen zó en nog erger met mij doen, als ik morgen om deze tijd uw leven niet zal maken als het leven van één van hen.

1 KONINGEN 19:1-2

Als ze wist waar hij was, zodat ze hem een bericht kon sturen, weet ik niet waarom ze hem niet gewoon liet oppakken. Misschien blufte ze. Misschien wilde ze hem alleen maar weggagen door hem bang te maken, en was ze gewoon boos. Het is mogelijk dat ze eigenlijk bang was om hem iets aan te doen. Op dat moment zou Elia een populair persoon zijn geweest, omdat het volk net een groot wonder had zien gebeuren. Niet alleen het vuur uit de hemel, maar ook de regen, de welkome regen, was teruggekomen door zijn gebeden.

Het zou kunnen dat Izebel alleen maar blufte en hem alleen maar dreigend wilde toespreken. En toch deed ze het niet, want ze zei:

Morgen rond deze tijd.

Waarom liet ze hem niet vandaag oppakken? Als je boodschapper weet waar hij hem kan vinden om hem het bericht te brengen, waarom stuur je dan niet gewoon de politie om hem te arresteren en hem vervolgens iets aan te doen? Het is mogelijk dat ze beseftte dat ze deze bedreiging eigenlijk niet zo gemakkelijk kon uitvoeren. En ze sprak overhaast, maar ze wilde hem laten weten dat ze hem dood wilde hebben.

Toen hij dat zag, stond hij op en vluchtte voor zijn leven. Hij kwam in Berseba, dat aan Juda toebehoort, en liet zijn knecht daar achter.

1 KONINGEN 19:3

Om in Berseba te komen, moest hij ongeveer honderd zestig kilometer afleggen. Het kostte hem waarschijnlijk het grootste deel van een week om daar te komen. En het lag in het land Juda. Het lag dus buiten het bereik van Izebel en Achab. Zij waren de koning en koningin van het noordelijke koninkrijk. Je zou denken dat Elia veilig was in het gebied van Juda, waar Izebel geen gezag had. Maar hij liet zijn knecht daar achter en trok verder naar het zuiden. En hij ging naar Horeb, dat wil zeggen naar de berg Sinaï, waar de wet gegeven was. Dat lag natuurlijk helemaal niet in Israël, maar in Saoedi-Arabië, honderden kilometers verderop. Het kostte hem enige tijd om daar te komen, zoals we zullen zien.

Er staat:

4

Elia's moedeloosheid en de reis naar Horeb

Hijzelf liep echter een dagreis de woestijn in, ging onder een bremstruik zitten en bad om te mogen sterven. Hij zei: Het is genoeg. Neem nu mijn leven, HEERE, want ik ben niet beter dan mijn vaderen.

1 KONINGEN 19:4

Hij maakt hier gewoon een depressie door. Hier is een man die vuur uit de hemel had geroepen en het had zien neerdalen. Hij kon aankondigen dat er geen regen zou komen en om regen bidden, en hij kon door zijn gebeden het weer beheersen. Hij is een man met een groot geloof. En toch had hij misschien het gevoel: ‘Goed, het is genoeg geweest. De koningin wil me doden. Ik kan niet veilig naar huis terug. Ik ben een eenling. Ik heb geen vrienden. Ik heb gedaan wat U wilde dat ik deed. Ik heb volbracht waarvoor ik geboren ben, wat dat ook geweest mag zijn. Het is tijd dat ik sterf, net zoals al mijn vaders. Ik ben echt niet beter dan zij.’ Voor ons allemaal komt er een einde, en dit is een goed moment voor het mijne.

Hij ging onder een bremstruik liggen slapen, en zie, een engel raakte hem aan en zei tegen hem: Sta op, eet. Hij keek op, en zie, aan zijn hoofdeinde lag een koek, op kolen gebakken, en een kruik water. Hij at en dronk en ging vervolgens weer liggen. De engel van de HEERE kwam voor de tweede maal, raakte hem aan en zei: Sta op, eet, want de weg zou te zwaar voor u zijn. Toen stond hij op, at en dronk, en liep door de kracht van dat voedsel veertig dagen en veertig nachten, tot aan de berg van God, de Horeb.

1 KONINGEN 19:5-8

Nu ligt de traditionele locatie van Horeb, de berg van God, maar ongeveer driehonderdtwintig kilometer van waar hij was. Het zou geen veertig dagen hoeven te kosten om die afstand af te leggen. Te voet zou het misschien twee weken kosten. Veertig dagen zou dus een heel laag reistempo betekenen. Maar Horeb ligt waarschijnlijk niet op de traditionele plek, maar aanzienlijk verder weg. De traditionele locatie van de berg Sinaï, of Horeb, ligt op wat tegenwoordig het Sinaï-schiereiland wordt genoemd. Maar een opvatting die meer met de Bijbel overeenkomt en ook meer door de archeologie wordt bevestigd, lijkt te zijn dat hij op een andere plek ligt, verder naar het oosten, in Saoedi-Arabië. Dan zou het voor hem een langere reis zijn. Die zou nog steeds in minder dan veertig dagen kunnen worden afgelegd, maar waarschijnlijk niet heel veel minder.

Hij at niet tijdens deze veertig reisdagen, dus misschien reisde hij langzaam. Met een volle buik kon hij misschien paarden voorbijrennen, maar toen hij veertig dagen vastte, vergde hij blijkbaar niet zo veel van zijn krachten. Hij nam er de tijd voor om daar te komen. De waarschijnlijke locatie van de berg Horeb ligt in Saoedi-Arabië. Paulus zegt zelf in Galaten hoofdstuk 4:

De Sinaï ligt in Arabië.

GALATEN 4:25

Dus na deze twee maaltijden te hebben gegeten, maakte hij deze reis terwijl hij veertig dagen vastte. Hij ging naar dezelfde plaats waar Mozes de Tien Geboden had ontvangen en waar Mozes God in de brandende braamstruik had gezien. Misschien niet precies dezelfde plek op de berg. Hij vond daar een grot om een tijdje in te verblijven.

Zo kwam hij dus terecht bij de berg van God, Horeb.

5

Elia zoekt God op de berg Horeb

Hij ging daar een grot in en overnachtte er. En zie, het woord van de HEERE kwam tot hem, en Hij zei tegen hem: Wat doet u hier, Elia? Hij zei: Ik heb mij zeer voor de HEERE, de God van de legermachten, ingezet. De Israëlieten hebben immers Uw verbond verlaten, Uw altaren omvergehaald en Uw profeten met het zwaard gedood. Ik alleen ben overgebleven, en zij staan mij naar het leven om het mij te benemen.

1 KONINGEN 19:9-10

Wanneer God zegt:

Wat doe je hier?

lijkt het erop dat God hem niet uitdrukkelijk had gezegd naar de berg Horeb te gaan. Hij ging daar uit eigen beweging heen. De engel van de Heere wist dat hij daarheen ging en zei:

Je hebt een lange reis voor de boeg, dus hier is wat eten voor je.

Maar we hebben niet noodzakelijkerwijs enig bewijs dat God hem had gezegd naar de berg Horeb te gaan. En toen hij daar aankwam, zei God:

Maar waarom ben je hierheen gekomen?

Het is niet duidelijk waarom hij daarheen kwam. Als God hem dat vraagt, wijst hij er eenvoudig op dat zijn leven in gevaar is. Maar hij hoefde niet zo ver weg te gaan om veilig te zijn. Hij was al veilig in Berseba voordat hij deze reis maakte. Hij moet dus de bedoeling hebben gehad dichterbij God te komen door terug te gaan naar de oorsprong, waar God Zich voor het eerst had geopenbaard aan de leider onder wie Israël was ontstaan.

Mozes en Elia zijn mannen die in de gedachten van de Joden met elkaar verbonden zijn vanwege hun betekenis als de gever van de wet en de voornaamste van de profeten. Ze verschenen ook samen met Jezus op de berg van de verheerlijking. Nu is Elia naar dezelfde berg gegaan waar Mozes was toen God hem voor het eerst ontmoette. Misschien wilde hij daarheen omdat het een heilige plaats was, een plaats waar Elia het gevoel had dat hij dichterbij God zou zijn.

Hij zocht de afzondering. Hij nam zijn dienaar niet mee. Hij liet zijn dienaar achter in Berseba en ging alleen. Hij was wat neerslachtig. Hij was natuurlijk moedeloos en wilde wat tijd alleen met God doorbrengen. Waar kon hij beter heen gaan dan naar de berg Horeb, waar God eerder was verschenen? En inderdaad, zodra hij daar aankwam, zegt God:

Nou, Ik ben hier. Wat doe jij hier?

Zijn antwoord is eenvoudig:

Hij zei: Ik heb mij zeer voor de HEERE, de God van de legermachten, ingezet. De Israëlieten hebben immers Uw verbond verlaten, Uw altaren omvergehaald en Uw profeten met het zwaard gedood. Ik alleen ben overgebleven, en zij staan mij naar het leven om het mij te benemen.

1 KONINGEN 19:10

6

God gaat voorbij aan Elia en Mozes

Maar Hij zei: Ga naar buiten en ga op de berg staan, voor het aangezicht van de HEERE. En zie, de HEERE ging voorbij, en een grote en sterke wind, die bergen spleet en rotsen in stukken brak, voor het aangezicht van de HEERE uit. Maar de HEERE was niet in de wind. Na deze wind kwam er een aardbeving, maar de HEERE was ook niet in de aardbeving. Op de aardbeving volgde een vuur, maar de HEERE was ook niet in het vuur. En na het vuur kwam het suizen van een zachte stilte.

1 KONINGEN 19:11-12

Het is interessant dat er staat dat God voorbijging toen hij daar op de berg was. Toen Mozes in Exodus op die berg was geweest, had hij gevraagd om de heerlijkheid van God te mogen zien. En God zei:

Hij zei verder: U zou Mijn aangezicht niet kunnen zien, want geen mens kan Mij zien en in leven blijven. Ook zei de HEERE: Zie, hier is een plaats bij Mij, waar u op de rots moet gaan staan. En het zal gebeuren, als Mijn heerlijkheid voorbijtrekt, dat Ik u in een kloof van de rots neer zal zetten en u met Mijn hand zal bedekken totdat Ik voorbijgegaan ben.

EXODUS 33:20-22

Misschien een grot. Misschien dezelfde grot waar Elia nu in zat. Wie weet?

En God zei:

Maar Hij zei: Ik zal al Mijn goedheid bij u voorbij laten komen, en in uw aanwezigheid zal Ik de Naam van de HEERE uitroepen, maar Ik zal genadig zijn voor wie Ik genadig zal zijn, en Ik zal Mij ontfermen over wie Ik Mij ontfermen zal.

EXODUS 33:19

Dus toen Mozes op deze berg was, misschien in of bij een grot, ging God voorbij en openbaarde Hij Zich aan Mozes. En nu staat hier dat de Heere ook voor Elia voorbijging. Maar er deden zich verschillende verschijnselen voor die blijkbaar op bovennatuurlijke wijze plaatsvonden, en daarin sprak God niet. Er was een geweldige wind, zo sterk dat hij rotsen brak. Ik heb nog nooit gezien dat rotsen door de wind braken. Ik heb wel gezien dat boomtakken door de wind afbraken, maar rotsen — dat is een behoorlijk stevige wind, zou ik zeggen. Er was een aardbeving, en toen was er dat vuur. Allemaal indrukwekkende verschijnselen. Toch staat er dat God niet in die dingen was. Maar toen Elia een zachte, stille stem hoorde, was dat God Die tot hem sprak. (Vertalersnoot: de spreker volgt hier de Engelse weergave ‘een zachte, stille stem’; het aangehaalde HSV-vers heeft ‘het suizen van een zachte stilte’.)

Het is niet duidelijk waarom deze reeks gebeurtenissen plaatsvond, en ik weet niet zeker of ik kan aangeven wat de bedoelde betekenis ervan is. Ik weet het niet zeker. Ik vind het interessant dat hij en Mozes allebei op die berg waren, dat God aan beide mannen voorbijging en dat ze allebei een soort openbaring van God kregen. Maar waar het om gaat, is dat er verschillende indrukwekkende verschijnselen waren die niet het middel waren waardoor God sprak.

7

God spreekt met een zachte, stille stem

Wanneer er staat:

God was niet in de wind, of God was niet in de aardbeving, of God was niet in het vuur.

dan denk ik niet dat dit wil zeggen dat God ze niet veroorzaakte. Ik denk dat de bedoeling is dat God er niet door sprak. Elia hoopte op een of andere aanwijzing, een of ander woord van troost, iets van God. Deze verschijnselen vonden achter elkaar plaats, en God was er niet in. Daarna kwam Hij wel tot hem in een zachte, stille stem.

Ik weet het niet, misschien probeerde Hij tegen Elia te zeggen: ‘Niet alles wat God doet, hoeft spectaculair te zijn.’ Hij had vuur uit de hemel zien neerdalen. Hij had stortregens gezien, hongersnood. Soms sprak God gewoon zachtjes tegen je. Je verwacht misschien dat Hij in de opzienbarende gebeurtenissen te vinden is. Als mensen zeggen dat er een tsunami is geweest, zeggen ze: ‘Waar was God hierin? Was God Degene Die deze tsunami of deze aardbeving veroorzaakte, waardoor al die mensen omkwamen? Was dat God?’ Nou, ik weet het niet. Misschien wel, misschien niet.

We denken altijd dat we Gods bedoeling moeten ontdekken in de grote rampen in de wereld. Sommige van die dingen zijn misschien gewoon dingen die gebeuren, en dan is het niet werkelijk God Die daardoor iets in het bijzonder doet of zegt. Hij spreekt door Zijn Geest. Hij kan ook door natuurlijke gebeurtenissen spreken, maar dat is niet altijd zo. Maar Hij spreekt met een zachte, stille stem tot het geweten of tot het verstand, tot de geest. Zo sprak Hij hier tot Elia.

Elia was misschien gewend aan indrukwekkendere manieren waarop God tot hem sprak. We weten niet precies hoe Elia gewoonlijk van God hoorde. Telkens wanneer dat gebeurde, moet het heel moeilijk te missen zijn geweest, want hij kon eropuit gaan en heel stellige uitspraken doen over wat God zou gaan doen. Hij moet een heel duidelijk woord hebben ontvangen, een onmiskenbaar woord. Maar in dit geval keek Elia misschien naar de indrukwekkendste middelen om te zien: ‘Spreekt God in dat vuur, in die aardbeving?’ Dat was niet het geval. God sprak daar niet in.

Dus dan begint Elia deze zachte stem tot hem te horen spreken. Toen Elia die hoorde, vers 13:

8

Een nieuwe opdracht en zeventuizend getrouwen

En het gebeurde, toen Elia dat hoorde, dat hij zijn gezicht met zijn mantel omwikkelde, naar buiten ging en in de ingang van de grot bleef staan. En zie, een stem kwam tot hem, die zei: Wat doet u hier, Elia?

1 KONINGEN 19:13

Precies dezelfde vraag als eerder in vers 9. Dus gaf hij hetzelfde antwoord als in vers 10.

Hij zei: Ik heb mij zeer voor de HEERE, de God van de legermachten, ingezet. De Israëlieten hebben immers Uw verbond verlaten, Uw altaren omvergehaald en Uw profeten met het zwaard gedood. Ik alleen ben overgebleven, en zij staan mij naar het leven om het mij te benemen.

1 KONINGEN 19:14

Met andere woorden: 'Ik bevind me in een heel ontmoedigende situatie. Daarom ben ik hier. Ze zitten achter me aan, dus moest ik zo veel mogelijk afstand tussen hen en mij zien te krijgen. Ze willen me doden. Maar ik ben hier vooral omdat ik ijver voor U, en niemand anders lijkt dat te doen. U lijkt daarboven in mijn land helemaal geen volk meer te hebben. Dus ben ik hierheen gekomen, naar Uw land hier beneden, naar de plaats waar U vroeger Mozes had ontmoet.'

De HEERE zei tegen hem: Ga heen, keer terug op uw weg, naar de woestijn van Damascus. Wanneer u daar komt, moet u Hazaël zalven tot koning over Syrië. En u moet Jehu, de zoon van Nimsi, zalven tot koning over Israël. En Elisa, de zoon van Safat, uit Abel-Mehola, moet u tot profeet zalven in uw plaats. En het zal gebeuren dat Jehu zal doden wie aan het zwaard van Hazaël ontkomt, en Elisa zal doden wie aan het zwaard van Jehu ontkomt. Maar Ik zal er in Israël zeventuizend overlaten, allen die de knieën niet gebogen hebben voor de Baäl, en allen van wie de mond hem niet gekust heeft.

1 KONINGEN 19:15-18

Dit is gewoon nog een soort laatste opmerking bij het afscheid, na het belangrijkste deel van de boodschap.

Dat is trouwens nog steeds een heel kleine minderheid van de bevolking van een land dat miljoenen inwoners heeft. Miljoenen mensen. Zeventuizend hadden Baäl niet aanbeden. Dat zou een behoorlijk grote gemeente zijn als je ze allemaal op één plek bij elkaar kon krijgen. Het probleem is een plek voor ze te vinden waar ze kunnen samenkomen en elkaar kunnen ontmoeten. Elia, die heel duidelijk bekendstond als een man van Jahweh, kende niemand van hen. Niemand van hen was tevoorschijn gekomen om contact met hem op te nemen. Misschien kenden ze elkaar niet, maar God wist wie ze waren. Er zijn momenten waarop je gewoon echt geen gelijkgestemde vrienden hebt, en je het gevoel hebt dat je de enige bent die denkt zoals jij. Toch weet God dat jij er bent, en God weet dat die anderen er zijn. Van tijd tot tijd laat Hij je dat weten, zoals Hij het Elia hier liet weten. Er zijn nog anderen. Dus, het overblijfsel.

9

Drie aanvalsgolven tegen de Baälaanbidding

Nu, deze zaak met Hazaël en Jehu en Elisa: sommigen hebben geprobeerd een soort verband te leggen met de wind en de aardbeving en het vuur. De verovering door Hazaël zou zijn als een geweldige wind, een verwoestende storm. Die van Jehu zou zijn als een aardbeving die plaatsvindt, en de invloed van Elisa zou zijn als een vuur. Misschien is dat waar. Ik weet niet zeker of dat zo duidelijk is. Maar er waren drie dingen die God tegen Elia zei dat hij moest doen. Alleen van de derde opdracht staat beschreven dat hij die uitvoerde: hij zalfde Elisa tot zijn opvolger.

De zalving van Hazaël is niet iets waarvan we lezen dat Elia het deed. De zalving van Jehu tot koning van Israël werd ook niet door Elia gedaan, maar door een dienaar van Elisa. Het lijkt er dus op dat het voornaamste wat hij moest gaan doen, was zijn opvolger kiezen, Elisa. Elisa zou namens hem minstens één van de andere taken uitvoeren. De zalving van Hazaël, dat weten we niet; daar hebben we geen verslag van. Het is heel goed mogelijk dat Elia dat deed. Waarschijnlijk heeft hij dat gedaan. Maar we hebben er geen verslag van.

Wat een beetje moeilijk te begrijpen is, is vers 17:

Wie aan het zwaard van Hazaël ontsnapt, zal door Jehu worden gedood. Wie aan het zwaard van Jehu ontsnapt, zal door Elisa worden gedood.

Want Elisa doodde eigenlijk geen mensen. Hij was een profeet, zoals Elia dat was. Anders dan bij Elia waren de wonderen van Elisa allemaal weldadige wonderen. Elia verrichtte enkele verwoestende wonderen, zoals we later nog zullen zien in hoofdstuk 1 van 2 Koningen. Er worden soldaten gestuurd om Elia te arresteren, en hij roept vuur uit de hemel om hen te vernietigen. Elia beschikt dus wel over verwoestende kracht, die hij ook gebruikt. Maar Elisa niet. Elisa doet ongeveer twee keer zoveel wonderen als Elia deed, maar het zijn allemaal weldadige wonderen.

We lezen dus niet dat Elisa iemand doodt. Het moet beeldspraak zijn. Misschien moet het Gods manier zijn om te zeggen dat Hij verwoesting zal aanrichten onder de Baälaanbidders in Israël. Een deel van die verwoesting zal komen door de inval van

Syrië, van Hazaël van Syrië. Een deel zal komen door de opstand van Jehu, wanneer hij het huis van Achab zou uitroeien. Hij zou de Baälaanbidding uitbannen, al zou hij de afgoderij niet uitbannen. En dan zou natuurlijk de invloed van Elisa nog meer doen om de Baälaanbidding de kop in te drukken.

Er zijn drie aanvalsgolven tegen de Baälaanbidding in Israël die God zal laten komen. De verwijzing naar doden is min of meer figuurlijk. In wezen zal er een slachting tegen Baäl plaatsvinden. Die zal in drie golven komen: de Syrische inval, de opstand van Jehu en vervolgens de bediening van Elisa. Dat lijkt te zijn wat hier wordt bedoeld.

10

Elisa wordt geroepen als opvolger van Elia

We zien dus dat we van de drie dingen die God hem opdraagt, lezen dat hij er één doet. Dat is het derde: de zalving, of de roeping, van Elisa om zijn opvolger te worden. Vers 19 zegt:

Hij ging daarvandaan en trof Elisa, de zoon van Safat, aan. Deze was aan het ploegen met twaalf span runderen voor zich uit, en hij bevond zich bij het twaalfde. Elia ging op hem af en wierp zijn mantel naar hem toe.

1 KONINGEN 19:19

Nu, dit is waarschijnlijk een heel groot landbouwbedrijf. Twaalf span ossen betekent waarschijnlijk niet dat hij vierentwintig ossen voor zijn ene ploeg had lopen. Ik denk niet dat de grond zo hard zou zijn, zelfs niet na drieënhalf jaar droogte. Ik denk niet dat je vierentwintig ossen nodig zou hebben om je ploeg te trekken. Het betekent waarschijnlijk dat dit een groot landbouwbedrijf is, en dat er twaalf ploegen waren, twaalf span ossen die elk een ploeg trokken, met het zijne achteraan.

Hij was op de boerderij van zijn familie. Dat weten we wel. Hij moest naar huis om afscheid van zijn familie te nemen. Maar het lijkt erop dat het een rijke familie was, met veel ossen en veel landbouwgrond om te bewerken. Hij was bij het twaalfde span.

Er staat:

Toen liep Elia langs hem en gooide zijn mantel over hem heen.

Blijkbaar liep hij gewoon langs hem heen en wierp hij in het voorbijgaan zijn mantel over hem heen. (Vertalersnoot: de spreker volgt de Engelse bewoording ‘liep langs hem heen’ en ‘wierp zijn mantel over hem heen’. De aangehaalde HSV zegt ‘ging op hem af’ en ‘wierp zijn mantel naar hem toe’.) Een symbolische handeling waarmee hij zei: ‘Ik geef jou in wezen mijn positie. Jij gaat mijn kleren dragen. Jij gaat mijn mantel dragen. Jij krijgt mijn bediening en mijn werk te doen. Jij gaat als het ware in mijn schoenen staan.’

Dus hij wierp zijn mantel over hem.

Hij verliet de runderen, snelde achter Elia aan en zei: Laat mij toch mijn vader en moeder kussen, daarna zal ik u volgen. En hij zei tegen hem: Ga, keer terug, want wat heb ik u gedaan?

1 KONINGEN 19:20

Dat antwoord van Elia is erg dubbelzinnig. Sommigen denken dat hij eenvoudigweg zegt: ‘Ja, ga gerust. Ga afscheid nemen van je familie. Ik ben hier niet om je te hinderen. Ik ben hier niet om dat te verhinderen.’ Hij lijkt hem inderdaad toestemming te geven. Aan de andere kant zegt hij het misschien ironisch of sarcastisch: ‘Nou, natuurlijk, wat ik bij je gedaan heb, stelt niets voor, toch? Waarom ga je niet gewoon terug naar huis en vergeet je waartoe ik je roep? Ga maar terug als je wilt. Wat heb ik bij je gedaan dat ook maar enig belang heeft?’

Het is moeilijk om te weten hoe je dat precies moet begrijpen. Gaf Elia hem toestemming, of weigerde hij hem toestemming? Op het eerste gezicht klinkt het alsof hij hem toestemming gaf om afscheid te gaan nemen. Het lijkt erop dat hij dat inderdaad deed, want zo reageerde Elisa. Hij ging inderdaad terug, maar daarna volgde hij Elia.

11

Jezus volgen zonder achterom te kijken

Er zijn enkele overeenkomsten in de bewoordingen tussen dit verhaal en iets wat we in Lukas hoofdstuk 9 vinden. Ik weet niet of Jezus dit verhaal over Elisa in gedachten heeft. In de laatste twee verzen van Lukas 9, vers 61 en 62, staat:

Weer een ander zei: Heere, ik zal U volgen, maar sta mij eerst toe dat ik afscheid neem van hen die in mijn huis zijn. Jezus zei tegen hem: Niemand die zijn hand aan de ploeg slaat en kijkt naar wat achter hem ligt, is geschikt voor het Koninkrijk van God.

LUKAS 9:61-62

Het is interessant dat Jezus dit beeld gebruikt van een ploeg en van terugkeren, want deze persoon zei:

Ik zal Je volgen, maar laat me eerst afscheid nemen van mijn familie.

Dat is precies wat Elisa tegen Elia zei:

Laat me afscheid nemen van mijn familie, dan volg ik je waar je ook heen gaat.

En hij zei dat terwijl hij bij een ploeg stond. Hij was aan het ploegen geweest en hij keerde om. Blijkbaar ging hij terug naar zijn familie om afscheid te nemen.

Dus misschien zinspeelt Jezus hierop. Alleen lijkt het erop dat Hij tegen deze man zegt: 'Nee, Ik denk niet dat je terug moet gaan. Je denkt erover om je op het Koninkrijk van God te richten. Maar Ik denk dat teruggaan en afscheid van hen nemen nadelig zal zijn voor je aandacht, voor je concentratie, voor je toewijding. Ik denk dat je achterom zult kijken. Je zult geen rechte voor ploegen.'

Maar het spreken over ploegen, samen met de soortgelijke vraag in deze passage in Lukas, heeft mij altijd geboeid. Ik heb me altijd afgevraagd of Jezus hierop zinspeelt. Toen Elia Elisa riep, riep hij hem natuurlijk weg van het ploegen, naar een ander soort

bezigheid. Maar daarmee kwam er helemaal niets meer van zijn ploegen terecht. Hij werd onbruikbaar voor het ploegen, omdat hij een volgeling werd. Hij vernietigde zelfs de ploeg en de runderen en bracht een offer aan de Heere. In zekere zin was zijn loopbaan als ploeger voorbij. En als iemand zijn hand aan de ploeg heeft en achteromkijkt, zal hij niet meer goed ploegen.

Maar bij Jezus lijkt het een andere toepassing te zijn, want Hij lijkt de man te verbieden terug te gaan. Bij Elia leek het er juist op dat hij Elisa had toegestaan terug te gaan. Er staat:

Zo keerde hij van achter hem terug, nam een span runderen, slachtte ze en kookte hun vlees op het hout van het juk van de runderen. Hij gaf dat aan het volk en zij aten. Daarna stond hij op, volgde Elia en diende hem.

1 KONINGEN 19:21

Dus blijkbaar hield hij een soort afscheidsmaal voor zijn vrienden en familie, omdat hij de familieboerderij zou verlaten. Dat was blijkbaar een welvarende boerderij. Hij laat een leven van comfort en rijkdom achter om samen te leven met een man die in grotten verbleef, onder struiken leefde en door raven gevoed werd, en dat soort dingen.

12

Van Mozes en Elia naar Jezus

Zoals Jozua Mozes had gediend en later, toen Mozes stierf, zijn opvolger als leider werd, zo diende Elisa Elia. Op een later tijdstip, toen Elia er niet meer was, zei iemand die Elisa beschreef dat hij degene was die water over de handen van Elia had gegoten. Met andere woorden, hij was degene die de dienaar van Elia was geweest. En toch was hij, toen Elia werd weggenomen, ook zijn opvolger.

Dit lijkt sterk op Mozes. Mozes en Elia hadden allebei jonge mannen die ze riepen om hun opvolgers te zijn. Mozes had een dienaar, Jozua. Elia had een dienaar, Elisa. Allebei droegen ze hun leidersmantel over aan degene die hun dienaar was geweest.

Ik geloof dat Mozes en Elia het oude verbond vertegenwoordigen. Dat was volgens mij de betekenis van wat er op de berg van de verheerlijking gebeurde, toen Mozes en Elia samen met Jezus aan de discipelen verschenen. Petrus zei:

Petrus antwoordde en zei tegen Jezus: Heere, het is goed dat wij hier zijn; laten wij, als U wilt, hier drie tenten maken, voor U een, voor Mozes een, en een voor Elia.

MATTHEÛS 17:4

‘Wat geweldig om Mozes en Elia bij ons te hebben. U hebben we altijd bij ons, Heere, en U bent ook geweldig, maar we zijn echt onder de indruk nu we deze oude mannen uit het verleden zien. Dit is prachtig. Laten we jullie alle drie zo lang mogelijk hier houden.’

Maar Petrus zei dat omdat hij niet wist wat hij moest zeggen, zegt de Bijbel. Wat er toen gebeurde, was dat Mozes en Elia verdwenen en alleen Jezus overbleef. En God zei:

Dit is Mijn Zoon, luister naar Hem.

Alsof Hij wilde zeggen: ‘Hij is de opvolger van Mozes en Elia. Hij is Degene naar Wie je voortaan zult luisteren. Mozes en Elia zijn weg, en dit is nu Degene naar Wie je zult luisteren: Jezus.’

En natuurlijk betekent dit in bredere zin dat het verbond van het Oude Testament voorbij was. Mozes en Elia, het gezag van de Wet en de Profeten, dat behoorde tot het verleden. Nu hebben we een nieuw gezag waarnaar we luisteren: Jezus. Er is een nieuw verbond, een nieuwe Wetgever, een nieuw gezag. Mozes en Elia waren de gezagsdragers onder wie de apostelen als Joden waren opgegroeid. Nu is Jezus die nieuwe stem.

Dit is Mijn Zoon, luister nu naar Hem.

In dat visioen op de berg van de verheerlijking werd zichtbaar dat Jezus, wat God betreft, de opvolger van Mozes en de opvolger van Elia is. Mozes en Elia vertegenwoordigen het oude verbond, Jezus het nieuwe.

13

Elisa als voorafbeelding van Christus

In die zin worden zowel Jozua als Elisa gezien als voorafbeeldingen van Christus Zelf. Zoals zij opvolgers van Mozes en Elia waren, zo is Christus de blijvende opvolger van Mozes en Elia. Ik vind het interessant om de bedieningen van Elia en Elisa in dat licht te vergelijken. De bediening van Elia was een strenge bediening. Het was een bediening van oordeel. De bediening van Elia bracht hongersnood. De bediening van Elia bracht vuur uit de hemel over degenen die hem kwamen arresteren, enzovoort. De bediening van Elia was een bediening van oordeel en strengheid.

De bediening van Elisa was een bediening van mensen helpen. We zullen zien dat Elisa voedsel vermenigvuldigt zoals Jezus dat deed, en dat hij zieken geneest en doden opwekt. Sommige van die dingen deed Elia ook. Maar waar het om gaat, is dat Elisa zelfs doden opwekt nadat hij zelf gestorven is. Er komt een moment nadat Elisa gestorven is, in 2 Koningen hoofdstuk 13, waarop hij begraven is en alleen zijn beenderen nog van hem over zijn in de grot. Op een later tijdstip wordt er een dode man, een soldaat die in de strijd is gesneuveld, in de grot geworpen. Zijn lichaam, dat dood is, raakt de beenderen van Elisa aan en komt tot leven. Dus Elisa blijft leven geven, zelfs nadat hij gestorven is. Net zoals Jezus leven blijft geven na Zijn dood en Zijn opstanding, natuurlijk. Niet alles zal precies overeenkomen, maar het is interessant.

Elisa deed meer wonderen dan Elia, en het waren allemaal weldadige wonderen. Hij onderwees zelfs dingen zoals Jezus die onderwees. Toen de Syriërs daar waren om Dothan te belegeren, toen hij daar was, nam hij hen gevangen. Ze werden met blindheid geslagen, en hij nam hen gevangen en voerde hen weg naar de koning van Israël, hun vijand. Toen de koning van Israël deze gevangengenomen Syriërs zag, zei hij tegen Elisa:

Wat moet ik met ze doen? Moet ik ze afslachten?

Elisa zei:

Maar hij zei: Dood hen niet! Zou u hén doden die u met uw zwaard en met uw boog gevangengenomen hebt? Zet hun brood en water voor, dan kunnen zij eten en drinken en terug gaan naar hun heer.

2 KONINGEN 6:22

Met andere woorden:

Als iemand die u haat, hongerlijdt, geef hem brood te eten, en als hij dorstig is, geef hem water te drinken,

SPREUKEN 25:21

Het onderwijs van Elisa lijkt op dat van Jezus.

Elisa beveelt een melaatse zelfs om zichzelf in de Jordaan te dopen en genezen te worden. In het verhaal waarin we dat zullen tegenkomen, is dat natuurlijk ongetwijfeld een beeld van behoud en zelfs van de doop. Er zullen dus een aantal manieren zijn waarop Elisa op Jezus lijkt. Zoals Jozua een voorafbeelding van Christus was, zo lijkt Elisa dat ook te zijn. Allebei als opvolgers van de twee grote leiders van het Oude Testament, Mozes en Elia. Jezus is de uiteindelijke opvolger van die mannen.

14

Benhadad belegert Samaria en stelt eisen

We hebben nu dus kennisgemaakt met Elisa. Hoofdstuk 20:

Benhadad, de koning van Syrië, bracht heel zijn leger bijeen, en er waren tweeëndertig koningen met hem, en paarden en strijdagens. Hij trok op, belegerde Samaria en voerde er oorlog tegen.

1 KONINGEN 20:1

Benhadad is waarschijnlijk dezelfde Syrische koning die Asa tegen Israël had ingehuurd. Denk aan het probleem van Asa. Hij was een goede koning, maar hij maakte de fout om de koning van Syrië in te huren om tegen Israël op te trekken, omdat hij zelf door Israël werd bedreigd. We hebben hier dus deze Syrische aanval op Samaria en dit beleg van Samaria.

Hij stuurde boden naar de stad, naar Achab, de koning van Israël. Hij zei tegen hem: Dit zegt Benhadad: Uw zilver en uw goud, dat is van mij; en uw vrouwen en uw beste kinderen, die zijn van mij.

1 KONINGEN 20:2-3

Dit komt er eigenlijk op neer: ‘Je kunt ze afstaan, of ik neem ze met geweld mee.’ Achab, heldhaftig als hij was, zei:

Toen antwoordde de koning van Israël en zei: Overeenkomstig uw woord, mijn heer de koning: Ik ben van u, met alles wat ik heb.

1 KONINGEN 20:4

Neem mijn kinderen maar, neem mijn vrouwen maar, wat kan mij het schelen? Je ziet er bedreigend uit. Je hebt 32 koningen bij je; ik heb alleen mezelf. Dus je mag mijn vrouwen hebben, je mag mijn kinderen hebben, je mag alles hebben, mijn zilver, mijn goud. Daarmee zou de aanval toch moeten worden afgewend? Nou, niet helemaal.

Naderhand kwamen de boden terug, en zeiden: Dit zegt Benhadad: Ik heb wel boden naar u toe gestuurd om te zeggen: Uw zilver, uw goud, uw vrouwen en uw kinderen moet u mij geven. Morgen om deze tijd zal ik echter mijn dienaren naar u toe sturen. Zij zullen uw huis en de huizen van uw dienaren doorzoeken. En het zal gebeuren dat zij beslag zullen leggen op alles wat in uw ogen begerenswaardig is, en dat mee zullen nemen.

1 KONINGEN 20:5-6

Met andere woorden, behalve dat we al je zilver en goud meenemen dat je vrijwillig afstaat, en je vrouwen en je kinderen, komen we ook je huizen leegroven en plunderen. We nemen van je mee wat we maar willen. Dat ging te ver. Je mag mijn vrouw en mijn kinderen hebben, maar wil je mijn televisietoestel meenemen? Geen sprake van.

15

Achab weigert en trotseert Benhadad

Toen riep de koning van Israël alle oudsten van het land en zei: Weet toch en zie dat deze man het slecht met ons voorheeft, want hij stuurde boden naar mij toe om mijn vrouwen en mijn kinderen, mijn zilver en mijn goud, en ik heb het hem niet geweigerd.

1 KONINGEN 20:7

Krijgen jullie de indruk dat die man ruzie met ons zoekt? Dat dacht ik niet toen hij alleen maar om mijn vrouwen en mijn kinderen en mijn zilver en mijn goud vroeg. Maar nu denk ik dat hij echt op een gevecht uit is, vinden jullie ook niet?

Je zou blij zijn als je van Izebel af was.

Alle oudsten en heel het volk zeiden echter tegen hem: Luister niet en willig zijn eis niet in. Daarom zei hij tegen de boden van Benhadad: Zeg tegen mijn heer de koning: Alles waarom u eerder boden naar uw dienaar gestuurd hebt, zal ik doen, maar dit kan ik niet doen. Toen gingen de boden terug en brachten hem verslag uit.

1 KONINGEN 20:8-9

Als je de invallers gaat trotseren en zegt: 'Je krijgt niet wat je wilt', waarom zou je dan je vrouwen en kinderen afstaan? Als je tegen hen in verzet komt, waarom houd je dan niet alles? Het is alsof je zegt: 'Luister, onze keukenapparaten gaan we gewoon niet aan je afstaan, maar onze vrouwen en kinderen sturen we graag naar je toe. Waarom is dat niet genoeg voor je?'

Daarop stuurde Benhadad hem een bode en zei: De goden mogen zó en nog erger met mij doen, als het stof van Samaria genoeg zal zijn voor de holten van de handen van al het volk dat mijn voetstappen volgt!

1 KONINGEN 20:10

Dat is hetzelfde soort eed als Izebel tegen Elia uitsprak. Ze zei:

Toen stuurde Izebel een bode naar Elia om te zeggen: De goden mogen zó en nog erger met mij doen, als ik morgen om deze tijd uw leven niet zal maken als het leven van één van hen.

1 KONINGEN 19:2

Nu gebruikt Ben-Hadad dezelfde woorden tegen de man van Izebel. Hij zegt:

Zo zul je er morgen uitzien. Er blijft niet eens genoeg stof van je stad over om al mijn soldaten een handvol mee te laten nemen.

Maar de koning van Israël antwoordde en zei: Spreek tot hem: Wie zijn wapens aangordt, moet zich niet beroemen als iemand die ze aflegt.

1 KONINGEN 20:11

Met andere woorden, dat is hetzelfde als zeggen: ‘Verkoop de huid niet voordat je de beer geschoten hebt.’ Je kunt beter op de overwinning pochen nadat je gewonnen hebt dan voordat je ten strijde trekt. Je wint tenslotte misschien niet.

De man die zijn wapenrusting aantrekt, verkeert niet in dezelfde positie als de man die haar uittrekt. De man die zijn wapenrusting aantrekt, gaat nog maar net de oorlog in. Degene die haar uittrekt, is klaar met de oorlog.

Dat betekent: ‘Je bent wel een beetje overmoedig, vriend. We waren bereid alles af te staan wat we hadden aan vrouwen, kinderen, goud en zilver. Maar als het op het plunderen en leegroven van onze huizen aankomt, gaan we vechten als een dier dat in het nauw gedreven is. En misschien win je niet zo veel als je denkt.’

16

God belooft Achab de overwinning

Zodra Benhadad deze woorden hoorde, terwijl hij en de koningen in de tenten aan het drinken waren, zei hij tegen zijn dienaren: Stel u op! En zij stelden zich op tegen de stad. En zie, een profeet trad toe op Achab, de koning van Israël, en zei: Zo zegt de HEERE: Hebt u heel deze grote troepenmacht gezien? Zie, Ik ga ze vandaag nog in uw hand geven, zodat u weet dat Ik de HEERE ben.

1 KONINGEN 20:12-13

Het is interessant dat een profeet van de HEERE zomaar naar Achab toe kon gaan en met hem kon praten. Izebel had de profeten van de HEERE immers eerder met het zwaard laten doden, en sommigen van hen hadden zich in grotten moeten verschuilen. Het is heel goed mogelijk dat het succes van Elia nog enige nawerking had in het land. Hij had tenslotte de regen teruggebracht, ook al had hij 450 profeten van Baäl gedood, waardoor hij zich de woede van Izebel op de hals had gehaald. Er was veel aan Elia geweest dat indruk op het volk kon maken, en misschien zelfs op Achab.

Elia zelf zou Achab opnieuw confronteren over de kwestie van de wijngaard van Naboth. Blijkbaar hadden de profeten van de HEERE meer vrijheid om rond te trekken en zelfs een gesprek met de koning te hebben. Door de invloed van Elia was het verbod om een profeet van de HEERE te zijn waarschijnlijk tot op zekere hoogte opgeheven.

Dus hij komt bij Achab en zegt:

Je gaat deze strijd tegen die enorme overmacht winnen, want God gaat je de overwinning geven.

Dat is niet omdat Achab een goede kerel was. Dat is gewoon God Die Israël genadig is. Misschien omdat er 7.000 waren die hun knie niet voor Baäl hadden gebogen. En als God Sodom gespaard zou hebben als Hij daar tien rechtvaardigen vond, vond Hij misschien gewoon dat Hij Israël zou sparen als Hij daar 7.000 rechtvaardigen vond.

17

Een klein leger verslaat de Syrische overmacht

Achab zei: Door wie? En hij zei: Zo zegt de HEERE: Door de jonge mannen van de hoofden van de gewesten. Hij vroeg: Wie zal de strijd aanbinden? Toen zei hij: U.

1 KONINGEN 20:14

Dat wil zeggen:

Door wie zal de Heer ons redden?

Dus de profeet geeft Achab zijn strategie.

Toen monsterde hij de jonge mannen van de hoofden van de gewesten: het waren er tweehonderdtweeëndertig. Na hen monsterde hij al het volk, alle Israëlieten: zeventuizend.

1 KONINGEN 20:15

Dat zou geen erg groot leger zijn, 7.000 man, als je het opneemt tegen 32 koningen en hun strijdkrachten. Maar zelfs dan gaat het niet eens om die 7.000, maar om de 232 leiders van de provincies.

Dit waren waarschijnlijk een soort stamhoofden, niet zozeer militaire leiders, maar stamhoofden. (Vertalersnoot: de spreker volgt hier de Engelse aanduiding ‘jonge leiders van de gewesten’. De aangehaalde HSV spreekt van ‘jonge mannen van de hoofden van de gewesten’.) Het waren blijkbaar mannen die over enige kracht en militaire bekwaamheid beschikten. Maar het waren ook mannen die als onderhandelaars konden optreden, of als gezanten. Het waren politieke leiders, en

misschien zagen de Syriërs hen ten onrechte aan voor een politieke delegatie die naar buiten kwam om ergens over te onderhandelen. Daardoor verdacht niemand hen toen ze naar buiten gingen en de aanval leidden. Er staat:

Zij trokken uit in de middag, terwijl Benhadad in de tenten bezig was zich dronken te drinken, hij en de koningen, de tweeëndertig koningen die hem hielpen. De jonge mannen van de hoofden van de gewesten trokken het eerst uit. Benhadad stuurde verkenners uit en zij vertelden hem: Er zijn mannen uit Samaria getrokken. En hij zei: Als ze met vreedzame bedoelingen zijn uitgetrokken, grijp ze levend. Als ze ten strijde getrokken zijn, grijp ze ook levend.

1 KONINGEN 20:16-18

Dit waren geen gewone militairen. Dit waren plaatselijke politieke leiders in de gewesten, en daarom konden ze met vreedzame bedoelingen komen. Misschien kwamen ze met een voorstel tot overgave, of wilden ze ergens over onderhandelen. Hij wist het dus niet zeker: komen ze met vreedzame bedoelingen of niet? Hij zegt dat ze hen hoe dan ook levend gevangen moeten nemen, of ze nu voor oorlog of voor vrede komen.

Zo trokken de jonge mannen van de hoofden van de gewesten en het leger dat achter hen aankwam, de stad uit. Ieder versloeg zijn man, zodat de Syriërs moesten vluchten, en Israël joeg hen na. Maar Benhadad, de koning van Syrië, ontkwam te paard, met enkele ruiters.

1 KONINGEN 20:19-20

Dus toen de patrouille naar buiten kwam om hen tegemoet te gaan, hadden deze mannen blijkbaar verborgen wapens bij zich. Ze waren als commando's die de Syriërs begonnen af te slachten die hun tegemoet kwamen. Blijkbaar bracht dat de Syriërs volledig in verwarring. Hun leiders waren tenslotte dronken. Ze waren zo overmoedig

dat ze zich gewoon aan het bedrinken waren. Israël gaat de strijd aan, begint ermee en neemt het offensief. Syrië is onvoorbereid en weet niet dat deze mannen zijn gekomen om hen aan te vallen.

Deze jonge leiders van de gewesten doodden dus ieder hun man. Dat wil zeggen: ieder doodde minstens één man.

De koning van Israël trok uit en versloeg de paarden en de strijdwagens, zodat hij Syrië een grote slag toebracht. Toen trad die zelfde profeet op de koning van Israël toe en zei tegen hem: Ga, vat moed, weet en zie wat u moet doen, want bij het aanbreken van het nieuwe jaar, zal de koning van Syrië opnieuw tegen u optrekken.

1 KONINGEN 20:21-22

Deze strijd werd dus gewonnen. We weten niet precies hoe dat praktisch allemaal in zijn werk ging, maar waar het om gaat, is dat ze de dreiging wisten te verdrijven. Ze hoefden hun vrouwen of hun kinderen of hun stereo-installaties niet af te staan. De dreiging is dus weg. De profeet zegt echter dat dit niet de laatste keer is dat ze hen zullen zien. In het voorjaar komen ze terug. Versterk dus je troepen en bereid je voor op de strijd van volgend voorjaar.

18

Syrië wil opnieuw strijden in de vlakte

De dienaren van de koning van Syrië hadden namelijk tegen hem gezegd: Hun goden zijn berggoden, daarom zijn zij sterker geweest dan wij. Strijden wij echter in de vlakte tegen hen, dan zullen wij stellig sterker zijn dan zij!

1 KONINGEN 20:23

Dat wil zeggen, de goden van Israël.

Nu is het inderdaad zo dat er aan de andere kant veel strijdagens waren. Dat kunnen we zien, want dat staat in vers 21:

De koning van Israël trok eropuit en viel de paarden en de strijdagens aan.

Strijdagens functioneren het beste op vlak terrein, op vlakten, niet in de bergen, niet in de heuvels en over de rotsen. Dat belemmert de beweeglijkheid van de strijdagens echt.

De redenering was dus: als we op een vlakkere vlakte met hen de strijd konden aangaan, dan zouden wij in het voordeel zijn. Ze verwoordden het in godsdienstige termen: onze goden konden hun god niet verslaan, omdat hun goden berggoden zijn, en daar werd de strijd aangegaan, in de bergen. Dus als we ergens anders met hen de strijd kunnen aangaan, dan kunnen hun goden hen niet tegen ons beschermen.

Doe daarom dit: Verwijder de koningen, ieder van zijn post, en stel landvoogden aan in hun plaats. En u, breng net zo'n groot leger op de been als wat u ontvallen is, en evenveel paarden als de vorige paarden en evenveel strijdagens als de vorige strijdagens. Laten wij vervolgens in de vlakte tegen hen strijden, dan zullen wij stellig sterker zijn dan zij! Hij luisterde naar hun stem en deed zo.

1 KONINGEN 20:24-25

Hier luistert de koning van Syrië naar zijn raadgevers om een tweede aanval te ondernemen. De profeet wist dat hij dat zou doen en had dat al tegen Achab gezegd.

Het gebeurde bij het aanbreken van het nieuwe jaar dat Benhadad de Syriërs monsterde. Hij trok op naar Afek, ten strijde tegen Israël. De Israëlieten werden ook gemonsterd en voorzien van leeftocht, en zij gingen hun tegemoet. De Israëlieten sloegen hun kamp op tegenover hen, als twee kleine kudden geiten; de Syriërs vulden echter het land.

1 KONINGEN 20:26-27

Dat betekent dat de Israëlieten veruit in de minderheid waren. Ze waren als een kudde dieren die door een roedel wolven omringd was. De Syriërs vulden het hele omliggende land, in tegenstelling tot hen.

19

De HEERE geeft Israël de zege bij Afek

De man Gods kwam naar voren en zei tegen de koning van Israël: Zo zegt de HEERE: Omdat de Syriërs hebben gezegd: De HEERE is een God van de bergen en Hij is niet een God van de dalen, daarom zal Ik heel deze grote troepenmacht in uw hand geven, opdat u weet dat Ik de HEERE ben. Zeven dagen lagen zij tegenover elkaar. Op de zevende dag gebeurde het echter dat het tot strijd kwam. En de Israëlieten versloegen de Syriërs: honderdduizend man voetvolk op één dag. De overgeblevenen vluchtten naar de stad Afek, maar de muur viel op zevenentwintigduizend man die overgebleven waren. Ook Benhadad was gevlucht en de stad binnengekomen, en liep van kamer naar kamer.

1 KONINGEN 20:28-30

Het moet een grote muur zijn geweest als het om 27.000 mensen ging. Misschien waren het allemaal vluchtelingen uit de strijd en was het een kleine stad, zodat ze allemaal schouder aan schouder opeengepakt stonden. En als de muur instortte, of dat nu door een aardbeving kwam of door iets anders, konden ze niet aan de vallende stenen ontkomen. Sommige van die steden hadden heel hoge muren, negen of twaalf meter hoog of meer. Als het een heel hoge muur was, is het dus mogelijk dat die omviel en dat iedereen vastzat op een plek waar ze niet aan het vallende puin konden ontkomen. Ze zaten daar in de stad namelijk te dicht op elkaar, nadat ze erheen waren gevlucht vanuit de strijd. Hoe dan ook, Benhadad zelf vluchtte en ging de stad in, een binnenkamer in.

Nu vind ik het interessant dat er in dit hele gedeelte op deze manier over Jahweh wordt gesproken, aangezien Israël de aanbidding van Jahweh had verboden en Baäl officieel tot de god van Israël had gemaakt. Er wordt verteld dat de vijand zegt dat Jahweh je hier niet kan verdedigen, maar dat Jahweh je hier wél gaat verdedigen. Het

is bijna alsof de profeet ervan uitgaat dat Achab zichzelf ziet als iemand die aan de kant van Jahweh oorlog voert. En misschien was dat op dit moment ook zo. Hij was een goddeloze koning en had zich vergaand met het kwaad ingelaten. Waarschijnlijk was er nog steeds Baälaanbidding, want zijn vrouw was een priesteres van Baäl.

Maar het kan zijn dat Izebel, nadat Elia de 450 profeten van Baäl had gedood, niet meer kon rekenen op de steun onder het volk die de Baälaanbidding tot de officiële godsdienst van het land had gemaakt, ook al aanbad ze zelf nog steeds Baäl. Misschien werd de Baälaanbidding gewoon een van de godsdiensten en vereenzelvigde het volk zich op zijn minst in naam met Jahweh. In dit hele gesprek lijkt de veronderstelling te zijn dat Israël het volk van Jahweh is en dat Jahweh voor hen strijdt. Zo lijkt het zelfs tegenover Achab onder woorden te worden gebracht. Hij lijkt er geen bezwaar tegen te hebben.

20

Achab spaart Benhadad en sluit een verdrag

Koning Benhadad van Syrië vluchtte dus de stad in en hield zich schuil in een binnenkamer. Zijn dienaren zeiden tegen hem:

Toen zeiden zijn dienaren tegen hem: Zie toch, wij hebben gehoord dat de koningen van het huis van Israël goedertieren koningen zijn. Laten wij toch rouwgewaden om ons middel doen, en touwen om ons hoofd, en de stad uitgaan, naar de koning van Israël. Misschien zal hij u laten leven.

1 KONINGEN 20:31

Het is interessant dat de koningen van Israël altijd de reputatie hebben gehad barmhartig te zijn tegenover hun vijanden. Ze zijn niet erg barmhartig tegenover hun profeten, maar tegenover hun heidense vijanden zijn ze behoorlijk barmhartig. En het is waar. De heidense vijanden martelden de vijandelijke koningen vaak en sleepten de gevangenen weg met haken door hun neus en dat soort dingen. Maar Israël behandelde zijn vijanden over het algemeen niet op die manier.

Dus droegen ze rouwgewaden om hun middel en deden ze touwen om hun hoofd. Ze kwamen bij de koning van Israël en zeiden:

Toen bonden zij rouwgewaden om hun middel en touwen om hun hoofden, kwamen bij de koning van Israël en zeiden: Uw dienaar Benhadad zegt: Laat mij toch in leven. En hij zei: Leeft hij dan nog? Hij is mijn broeder.

1 KONINGEN 20:32

En Achab zei:

Leeft hij nog? Hij is mijn broer.

Hij bedoelt gewoon: 'Ik zal hem als een broer behandelen.'

De mannen letten nu scherp op of er van hem enig teken van barmhartigheid zou komen. En ze grepen meteen zijn woord aan en zeiden:

Je broer Benhadad.

Dus zei hij:

Ga hem halen.

Toen kwam Benhadad naar hem toe, en hij liet hem in zijn strijdswagen komen. Vervolgens zei Benhadad tegen hem:

En Benhadad zei tegen hem: De steden die mijn vader uw vader ontnomen heeft, zal ik teruggeven. U mag in Damascus een markt vestigen, zoals mijn vader in Samaria heeft gedaan. En ik, antwoordde Achab, zal u met dit verbond laten gaan. Zo sloot hij een verbond met hem en liet hem gaan.

1 KONINGEN 20:34

Toen zei Achab:

Ik laat je gaan met dit verdrag.

Dus sloot hij een verdrag met hem en liet hem gaan.

Ze sloten onderling een vredesverdrag, wat Achab waarschijnlijk goed leek, aangezien de Syriërs hem kort daarvoor twee keer hadden bedreigd, twee keer in twee jaar. Een vredesverdrag sluiten was logisch. Politiek gezien was het logisch. Maar God was er niet mee ingenomen, want blijkbaar was het Gods bedoeling geweest dat Achab als rechter over Benhadad zou optreden en hem zou doden. Dat was op geen enkel eerder moment duidelijk gemaakt. Of Achab dat wist of had moeten weten, weten we niet, want het is niet noodzakelijkerwijs altijd zo dat je geen vrede met je vijanden moet sluiten. Soms moet je dat wel doen. Wat Achab hier deed, lijkt haast iets positiefs, maar het was niet wat God bij deze gelegenheid van hem wilde. Dus zien we dat een profeet hem hiermee confronteert.

21

Een profeet laat zich verwonden en vermomt zich

Vers 35:

Toen zei een man uit de leerling-profeten door het woord van de HEERE tegen zijn naaste: Sla mij toch! Toen de man weigerde hem te slaan, zei hij tegen hem: Omdat u niet geluisterd hebt naar de stem van de HEERE, zie, wanneer u bij mij vandaan gaat, zal een leeuw u doden. En toen hij bij hem vandaan ging, trof een leeuw hem aan en doodde hem.

1 KONINGEN 20:35-36

Nou, dat lijkt nogal hard. Die man zegt:

Sla me.

Ik denk: 'Ik sla je niet.' 'Goed, dan zal een leeuw je daarvoor doden.' Wat, omdat ik me beschaafd gedraag? Is dat mijn vergrijp, dat ik geen profeten sla?

Maar het punt is dat hij hem dat gebod door het woord van Jahweh. Met andere woorden, hij zei: 'Jahweh zegt dat je me moet slaan.' Dat klinkt niet erg logisch, maar als God het gezegd heeft:

**Vertrouw op de HEERE met heel je hart, en steun op je eigen
inzicht niet.**

SPREUKEN 3:5

Dan kun je maar beter doen wat God zegt, want God verwacht dat mensen gehoorzaam zijn.

Nu lijkt het een vreemd en streng oordeel over deze man die weigerde de profeet te slaan. Maar ik denk dat God soms gewoon duidelijk wil maken dat je moet doen wat God heeft gezegd, anders zijn er gevolgen. En hij vond een andere man en zei:

Sla me, alsjeblieft.

Die man had misschien over die andere man gehoord, dus hij sloeg hem en bracht hem een wond toe. Het hele doel daarvan was dat deze profeet zich als een gewonde soldaat kon vermommen. Jammer dat ze niet het soort grime hadden dat ze tegenwoordig in Hollywood hebben. Dan hadden ze dit zonder de werkelijke verwondingen kunnen doen. Hij stelde zich alleen voor deze list bloot aan een mogelijke infectie en dergelijke. Maar hij moest zichzelf een wond laten toebrengen, zodat hij eruit kon zien als een gewonde soldaat.

Eigenlijk maakte het niet eens deel uit van zijn verhaal dat hij gewond was. Hij wilde zich alleen maar als soldaat voordoen. Het verhaal dat hij zou vertellen en de rol die hij zou spelen, vereisten dat hij eruitzag als een soldaat. Hij hoefde niet eens gewond te zijn, maar hij speelt de rol helemaal, met een wond en alles erop en eraan.

22

De vermomde profeet laat Achab zichzelf oordelen

Toen ging de profeet op de weg vóór de koning staan. Hij had zichzelf vermomd met een band over zijn ogen. En het gebeurde, toen de koning voorbijging, dat hij tegen de koning riep, en zei: Uw dienaar was uitgetrokken in het midden van de strijd, en zie, één man ging terzijde en bracht een andere man bij mij, en zei: Bewaak deze man, als hij hoe dan ook vermist wordt, zal uw leven in de plaats van zijn leven komen, of u moet een talent zilver betalen. Het gebeurde nu, als uw dienaar her en der bezig was, dat die man er niet meer was. Toen zei de koning van Israël tegen hem: Dat is dan uw vonnis, u hebt het zelf gevelde.

1 KONINGEN 20:38-40

Met andere woorden, ik had de opdracht gekregen om op een gevangene te passen die was gevangengenomen, en ik ben hem kwijtgeraakt omdat ik met andere dingen bezig was.

Dat betekent dat je óf zult moeten sterven óf een talent zilver zult moeten betalen voor de man die je bent kwijtgeraakt.

Toen deed hij vlug de band van voor zijn ogen weg, en de koning van Israël herkende hem, dat hij een van de profeten was.

1 KONINGEN 20:41

Blijkbaar kende de koning deze profeten. Of misschien kleedden ze zich op een bepaalde manier of zagen ze er op een bepaalde manier uit, waardoor ze zich van anderen onderscheidden. Maar toen de man zijn vermomming afdeed, besepte de koning: 'O, dit is geen soldaat. Dit is een profeet. Ik zal waarschijnlijk een terechtwijzing krijgen.'

En hij zei tegen hem: Zo zegt de HEERE: Omdat u de man die Ik met de ban sloeg, vrijuit liet gaan, zal uw leven in de plaats van zijn leven zijn, en uw volk in de plaats van zijn volk. Toen ging de koning van Israël naar huis, somber gestemd en woedend, en hij kwam in Samaria.

1 KONINGEN 20:42-43

23

Achabs schuld aan het vrijlaten van Benhadad

God had blijkbaar bedoeld dat Israël niet alleen Syrië zou verslaan, maar dat Achab ook Benhadad zou doden. In plaats daarvan had hij een verdrag met hem gesloten. Hij was te edelmoedig tegenover hem geweest. Toch is edelmoedig zijn tegenover je vijanden niet alleen in het Nieuwe Testament een deugd, maar in veel gevallen ook in het Oude. Dus er moet op de een of andere manier iets aan Achab zijn meegedeeld wat niet is opgetekend. Dat zou erop wijzen dat hij wist dat hij deze man moest doden, maar het niet deed. Dat zou de enige reden zijn waarom God hem verantwoordelijk kon houden.

Anders zou hij niet intuïtief weten dat het verkeerd is om deze man te ontzien en een verdrag te sluiten. Dat zou politiek verstandig en edelmoedig lijken. Er is niets mis mee om edelmoedig te zijn tegenover je vijand. Benhadad was geen Kanaäniet die uitgeroeid moest worden. Daarom zou Gods bedoeling dat Benhadad gedood moest worden, vóór dit alles aan Achab meegedeeld moeten zijn, als Achab ervoor verantwoordelijk gehouden kon worden dat hij dit wist. Misschien is er veel meer meegedeeld dan hier is opgetekend.

Achab deed het verkeerde en was daarvoor verantwoordelijk, dus hij moet beter hebben geweten. Daarom zal zijn familie worden vernietigd. Hij zal sterven. Zijn volk zal sterven.

Hier aan het einde lezen we dat Achab somber en ontstemd naar zijn huis teruggaat. In het volgende hoofdstuk zal hij ook somber en ontstemd zijn, omdat hij zijn zin niet krijgt. Hij is eigenlijk nogal pruilerig. In het volgende hoofdstuk zullen we hem zien mokken omdat hij de wijngaard van zijn buurman niet van hem kan krijgen. Maar Izebel schiet te hulp en redt de situatie, zoals we in hoofdstuk 21 zullen zien.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- 1 Koningen 17:13
- 1 Koningen 17:14
- 1 Koningen 18:41
- 1 Koningen 18:44
- 1 Koningen 19:1-2
- 1 Koningen 19:3
- 1 Koningen 19:4
- 1 Koningen 19:5-8
- Galaten 4:25
- 1 Koningen 19:9-10
- 1 Koningen 19:10
- 1 Koningen 19:11-12
- Exodus 33:20-22
- Exodus 33:19
- 1 Koningen 19:13
- 1 Koningen 19:14
- 1 Koningen 19:15-18
- 1 Koningen 19:19
- 1 Koningen 19:20
- Lukas 9:61-62

- 1 Koningen 19:21
- Mattheüs 17:4
- 2 Koningen 6:22
- Spreuken 25:21
- 1 Koningen 20:1
- 1 Koningen 20:2-3
- 1 Koningen 20:4
- 1 Koningen 20:5-6
- 1 Koningen 20:7
- 1 Koningen 20:8-9
- 1 Koningen 20:10
- 1 Koningen 19:2
- 1 Koningen 20:11
- 1 Koningen 20:12-13
- 1 Koningen 20:14
- 1 Koningen 20:15
- 1 Koningen 20:16-18
- 1 Koningen 20:19-20
- 1 Koningen 20:21-22
- 1 Koningen 20:23
- 1 Koningen 20:24-25
- 1 Koningen 20:26-27
- 1 Koningen 20:28-30
- 1 Koningen 20:31
- 1 Koningen 20:32
- 1 Koningen 20:34
- 1 Koningen 20:35-36
- Spreuken 3:5
- 1 Koningen 20:38-40
- 1 Koningen 20:41
- 1 Koningen 20:42-43

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.